Dakloosheid criminaliseren: waarom boetes geen oplossing zijn

14 juni, 2024 | Straat Consulaat

Gisteravond waren we aanwezig bij de gemeenteraad om onze mening te delen over de voorgenomen verhoging van boetes voor overlast in de openbare ruimte. Lees hieronder de inspreektekst die onze cliëntondersteuner, Jeroen Melchior, hiervoor gebruikte.

Geachte voorzitter, wethouder en gemeenteraadsleden,

Vanavond bespreken we de voorgenomen verhogingen van boetes voor overlast in de openbare ruimte. Dit onderwerp raakt ons bij Straat Consulaat diep, omdat het direct invloed heeft op de mensen voor wie wij opkomen.

Overlast in de openbare ruimte wil geen van ons. De openbare ruimte zou in principe een veilige plek moeten zijn voor iedereen. Daar zijn wij het over eens. Een bekeuring zou een educatief karakter moeten hebben. De bedoeling is dat je ervan leert om het de volgende keer anders te doen. Maar hoe doe je dat als je simpelweg geen dak boven je hoofd hebt?

Actuele achtergrondinformatie: de situatie van de opvang

Ons opvangsysteem is overbelast. Er staan momenteel meer dan 90 mensen op de wachtlijst voor de eerstelijns noodopvang, wat betekent dat de wachttijd ongeveer vier

maanden is. Dit systeem barst uit zijn voegen. We zien nauwelijks uitstroom naar woonplekken, terwijl de instroom alleen maar toeneemt.

En wat doet de gemeente in plaats van deze mensen te helpen? Dakloze mensen die geen opvang kunnen krijgen, worden door de politie en gemeentelijke handhavers beboet voor zaken als buitenslapen.

De vraag: is aanwezigheid echt overlastgevend?
Of het ophouden in portieken, buiten slapen, drinken van alcohol en roken in bossen per se als overlastgevend moet worden aangemerkt, is een vraag die je jezelf zou kunnen stellen. Er zijn mensen die het bestaan van daklozen al als overlast ervaren.

Beste mensen, laten we hier heel even bij stilstaan met elkaar. Je hebt je vanochtend met schaamte gemeld bij het daklozenloket. Gelukkig wordt er na een reeks van zeer confronterende vragen vastgesteld dat je recht hebt op een bed in de noodopvang. Snel daarop volgt de boodschap dat het wel eens vier maanden zou kunnen duren voordat er plek is in de noodopvang. In die tussentijd zit er dus dik in dat je beboet gaat worden voor buitenslapen. Te gek voor woorden toch?

Het effect van boetes: versterking van wantrouwen
We kennen letterlijk niemand die onder dwang van een boete of zelfs de dreiging daarvan hulp heeft geaccepteerd. Zo werkt dat niet. Het versterkt alleen maar het idee van een boze overheid die tegen je is. Het rechtvaardigt het gevoel dat je de overheid en alle andere partijen daaromheen vooral moet wantrouwen. Want wat doet de overheid op dit moment precies voor jou? Behalve je opjagen, beboeten en afwijzen en wegsturen van opvanglocaties waar je recht op zou hebben.

De oplossing: stoppen met boetes voor daklozen
Met boetes lossen we het probleem niet op. Niet het gevoel van onveiligheid, niet de overlast, en al helemaal niet de dakloosheid. We moeten stoppen met deze schadelijke en onrechtvaardige praktijk. En als je uiteindelijk weer een eigen plek hebt om te wonen en al deze boetes op de mat vallen, kan je niet vooruit maar zak je dieper in de ellende.

Hoe kan het dat een stad van Vrede en Recht nog steeds op deze schaal dakloze mensen beboet voor hun dakloosheid? De Speciale Rapporteur van de Verenigde Naties, die in december op bezoek was in Nederland, heeft duidelijk aangegeven dat het criminaliseren van dakloze mensen door dit soort boetes in strijd is met de mensenrechten.

Getuigenissen: het verhaal van Maarten

Vanuit mijn rol als cliëntondersteuner bij het Straat Consulaat ben ik in contact met veel dakloze mensen die deze boetes krijgen.

Onze vriend Maarten, 31, inmiddels goed terechtgekomen op zijn eigen plek aan de Zamenhofstraat. Een jonge vent, door een paar foute keuzes in zijn leven alles kwijtgeraakt en op straat beland. Vorig jaar, van juli tot november, stond hij op de wachtlijst voor een bed in de noodopvang. Hij had in de buurt van het Rijswijkse plein een portiek gevonden waar hij zich veilig voelde en dagelijks in zijn slaapzak kroop. De bewoners van het portiek brachten hem vaak ’s avonds wat te eten en ’s morgens een bak koffie. Toen de politie van Den Haag doorhad dat hij dat portiek als slaapplaats gebruikte, kwamen ze hem bijna dagelijks bezoeken. Met getrokken bonnenboekje kwamen ze hem geregeld wakker maken om een prent uit te schrijven. Waarom ging Maarten telkens naar hetzelfde portiek terug? Omdat hij zich daar veilig voelde, zich op zijn gemak voelde bij de bewoners die hem inmiddels kenden. Maar ook een soort van protest naar de politie, er was voor hem immers geen plek in de opvang. Dus wat moet je dan? Dan moet je wel buiten slapen. En vervolgens regent het bekeuringen.

Gelukkig hebben we met hulp van onze advocaat de boetes succesvol kunnen aanvechten en is het dus uiteindelijk een hoop werk voor niets geweest voor alle partijen.

Getuigenissen: het verhaal van Jan

Jan, een andere vaste bezoeker van het Straat Consulaat, staat naar ons weten met kop en schouders bovenaan de lijst als het gaat om de hoeveelheid boetes die hij heeft gekregen tijdens zijn dakloosheid. Geen makkelijke man! Maar wel een mens van vlees en bloed met een zwaar leven. Onze advocaat staat hem bij en heeft haar handen er vol aan. Bedankt, Ineke, dat je er voor hem bent! Al meerdere keren heeft zij voor de rechter

gestaan met een heel pakket aan boetes. In één zaak werden er dertig boetes tegelijk behandeld, de rechter veegde al deze boetes van tafel, op één na, als stok achter de deur. Gelukkig was de rechter het met ons eens dat dit nergens over ging en hij gestraft werd voor zijn dakloosheid. Helaas kwam er laatst weer een heel pakket aan BOA-boetes op de deurmat vallen. Meer dan 20 stuks in de periode van 2017 tot 2023. BOA-boetes? Dit zouden we toch niet meer doen, burgemeester? We zijn nu samen aan het kijken wat we aan deze boetes kunnen doen voor Jan.

Conclusie: het pleidooi voor een verbod op boetes voor dakloze mensen
En zo kunnen we nog vele andere voorbeelden van mensen die hiermee te maken hebben! De mensen die de weg weten naar Het Straat Consulaat zijn helaas pas het topje van de ijsberg.

Het mag duidelijk zijn: we willen deze gelegenheid dus gebruiken om nogmaals te pleiten voor een verbod op boetes voor dakloze mensen vanwege hun dakloosheid.

Het helpt niemand. Hen niet, omwonenden niet, belastingbetalers niet, niemand.

Bedankt voor het luisteren.

Dank u wel.

Bron: straatconsulaat.nl

2024